

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ requirantur, vt Iudex iuramenti iniquè extorti relaxationem concedat.
punct. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

6. Debes tamen advertere, non esse locum rescissioni contractus, nec relaxationi Iuramenti ob enormem vel enormissimam laesionem in contractibus gratuitis, sed solum in re ipsa, ubi interuenit, do vt des, facio vt facias. Quia donator clarè intelligit, se laesum esse in tota illa quantitate, & sciens vult, id beneficium in alium conferre. Sic Menchaca lib. 1. controuersiarum vsus frequentium cap. 13. numero 5. Molina lib. 2. de primogenito cap. 3. numero 30. Sanchez lib. 3. summ. cap. 21. num. 19. Et nos diximus super, disputat. punct. 5.

7. Secundò aduerte aliquibus placere, non posse contractum rescindi nec relaxationem Iuramenti obtineri, etiam ob enormissimam laesionem si iuramento praestito fuerit geminatus. Sic Decius cons. 181. cum. 6. penult. Et in. Coartuuias de pactis 3. p. 5. 4. num. 6. de an. conclusione. mouentur ex Authen. sent. à me. Et ex lege si mulier Cod. ad Senatusconsultum Velleiani. Vbi quomuis mulier fideiubendo pro alio obligati non possit; quin ei competat exceptio Velleiani, si tamen in eadem causa bis se obligauerit, tenet obligatio, & cessat exceptio. Sic videtur dicendum in supradictis contractibus iuratis. Nam minor vel maior iurant contractus, etio minori competat exceptio legis 2. Codice de rescindenda venditione ratione enormis laesionis, & maior exceptio laesionis enormissimae. Si tamen geminent obligationem, cessabit exceptio, & Iuramenti relaxatio. Admittit hanc doctrinam Gutierrez in Authentica Sacramenta, num. 99. Eo casu, quo secunda obligatio fiat post biennium primae; fetus si in eodem instrumento, vel intra biennium fuerit. Quia Textus in Authentica sine à me, Et in lege si mulier non absolute loquuntur, sed quoties mulier post primam intercessionem à se factam biennio elapso fecit secundam intercessionem pro eadem causa; vel dedit pignus, vel intercessionem. Quia ex intervallo temporis ius praesumit fideiussionem mulieri vtilem esse.

Ceterum verius existimo ob geminam obligationem, etiam cum intervallo biennii, non priuati iuramentum potestatem petendi rescissionem contractus, & Iuramenti relaxationem illis in casibus, in quibus aliis petere poterat. Quia nullibi cauerit talis effectus; & cum fraudibus faueat, non est absque claro fundamento asserendus. neque ex supradictis legibus. Sine à me, Et lege, si mulier, desum potest argumentum. Tum, quia illa decho est specialis in illo casu. Tam quia est diuersa ratio. Nam in contractibus fideiussionis mulieribus, de se nulla est deceptio. Neque ob deceptionem conceditur exceptio Velleiani, sed ob mulieris fragilitatem, & imbecillitatem. At in laesione enormi, & enormissima deceptio est, & defectus consensus; & ob eam causam rescissio contractus, & relaxatio Iuramenti conceditur. Ego quantumuis obligatio multiplicetur, non impedit hanc rescissionem & relaxationem. Neque enim aequum erat, ob repetitam iniuriam priuati deceptum iure sibi concessio reparandi deceptionem, potius ob geminam deceptionem celerius relaxatio Iuramenti, & rescissio contractus concedenda erat. Sic defendit pluribus relictis Burgos de Paz cons. 28. n. 22.

8. Tertio aduerte; non esse locum rescissioni contractus, nec relaxationi Iuramenti ratione enormis, vel enormissimae laesionis, si deceptor veli iustam retributionem rei supplemente. Quia tunc nullus est dolus, ratione cuius debeat contractus rescindi. Sic Gregorius Lopez leg. 56. tit. 5. partia 5. sine. Et leg. fin. tit. ult. part. Coartuuias 3. parte de pactis §. 4. num. 7. Sanchez lib. 3. summ. c. 21. n. 22.

9. Quarto aduerte cum Coartuuias d. num. 7. & Sanchez num. 14. in Romana curia ex stylo signaturae non concedi relaxationem Iuramenti, etiam ad effectum agendi, in Iuramento praestito in obligationibus conceptis in forma Camerae Apostolicae.

10. Quintò aduerte: praestita absolute Iuramenti ad effectum agendi, si penatio iudicio pronuncietur contractum esse validum manere iuramentum obstrictum vinculo Iuramenti; ac si relaxatum non fuisset. Quia solum ad effectum agendi, hoc est, ad inueniendum rescissionem contractus, vel pretij supplementum sui data absolute. Verum si in iudicio summario praestita absolute ad effectum agendi, tandem penario iudicio contractus iudicetur iniustus, & rescindendus; licet tutius sit, peti iterum absolute Iuramenti absolute; non tamen necessaria est. Quia primo absolute ad effectum agendi hunc sensum habet, vt liberè agat contra illum contractum, si illius malitiam probauerit. Sic expresse Couarr. lib. 1. vartiarum cap. 4. num. 6. Sanchez lib. 3. summ. cap. 21. num. 23.

11. Sed adhuc est grauis difficultas; an in illis casibus in quibus ob laesionem enormem vel enormissimam potes agere ad rescissionem contractus vel pretij supplementum, indigas Iuramenti relaxatione? Videris non indigere, vel posse agere non obstante Iuramento. Quia ea de causa in illis casibus agere potes; quia non censetur Iuramentum ad illos casus extendere; censetur enim iurare, se perseveraturum in

contractu, dummodo laesus grauetur, aut grauissime non fueris. Ergo etiam si agas absque relaxatione, Iuramentum non violabis. Et confirmo; ea de causa, minor, qui expressè iurauit stare contra, et illic non contrauenire ratione minoris aetatis, potest absque relaxatione Iuramenti contrauenire ob laesionem enormem, quia ob hanc causam non censetur iurasse, non contrauenire. Sed idem praesumitur de minore absolute iurante, & de maiore comparatione laesionis enormissimae. Ergo in omnibus his casibus nulla est necessaria Iuramenti relaxatio: Et specialiter probatur in casu enormissimae laesionis, eo quod stante hac laesione est doli & fraudis praesumptio. Argumento Textus in leg. Lucius §. omnes ff. qua in fraudem creditoris, sed stante dolo nullum est Iuramentum, vt superiori disputatione diximus. Ego in illo casu cessat Iuramenti obligatio. Sic tenet Rolandus à Val e cons. 59. num. 27. lib. 1. Et cons. 60. num. 68. lib. 4. Et plures relati à Arias, Pinelo, Couarr. & Gutierrez statim à legandis.

12. Contraria sententia, nempe in supradictis casibus opus esse relaxatione Iuramenti, vt ad contractus rescissionem agere possis ex laesione enormi, si minor sis, & ex laesione enormissima si sis maior, est communis, & in praxi recepta. Sic Arias Pinellus in repetitione legis secunde, Cod. de rescindenda venditione 1. parte cap. 1. num. 8. Gutierrez. Authent. Sacramenta puberum, num. 96. Coartuuias 3. parte §. 4. num. 8. Et 1. parte de Iuramento cap. 26. num. 6. Martiengo lib. 5. rescipilationis tit. 11. leg. 1. Gioia 8. num. 51. Antonius de Padua dicta leg. 2. num. 32. Sanchez lib. 3. summ. cap. 21. num. 18. Et 28. Mouentur, quia iurans stare contractui videtur iurasse, nunquam contrauenire, dum Iuramentum relaxatum non fuerit.

13. Ceterum supradictis sententias facile conciliare possumus, si affirmemus primam in foro interno procedere, & secundam in foro externo. Nam cum in foro interno veritas spectetur, & praesumptiones cessent, si iurans certus est se enormiter, vel enormissime laesum esse, poterit ad rescissionem contractus vel pretij supplementum procedere non obstante Iuramento. Quia non censetur ius renunciaffe. At in foro externo cum praesumptiones ibi locum habeant, praecipue cum veritas inuestigata non est, nequaquam sic iuranti permitti possunt agere ad contractus rescissionem, qui Iuramentum ad effectum agendi relaxetur. Quia cum intentant contractus rescindere, non constat in illo foro de laesione, & consequenter non constat cessare Iuramenti obligationem. Ergo est concedenda relaxatio nisi minus impeditur actio ob perituri periculum.

PUNCTUM V.

Quae requirantur vt Iudex Iuramenti iniquè extorti relaxationem concedat.

S V M M A R I V M.

1. Requiritur causae cognitio.
2. Quae cognitio dubia, an certa? media via proceditur.
3. Citanda est pars ad huius Iuramenti relaxationem, quando absolute conceditur.
4. Quando ad effectum agendi tantum, aliqui affirmant, verius est citationem non requiri.
5. Potest relaxatio Iuramenti per procuratorem peti, imò ipso iurante, non petente concedi.

1. Primò ad relaxationem concedendam requiritur in relaxante causae cognitio. Haec enim relaxatio est quaedam dispensatio iuris naturalis, & diuini tertio praedictantis; non igitur fieri potest absque causae legitimae cognitione. Sic omnes Doctores.

2. Solum est difficultas, quae cognitio requiratur; an certa, an sufficiat dubia?

Eman. Sà verbo Iuramentum num. 32. Affirmat, dubiam sufficere pro relaxatione Iuramenti ad effectum agendi, ideo enim permittitur contractus rescissionem intentare; quia dabitur est, in tali contractu iniustitiam interuenire.

Innocentius verò & alij à Felino cap. 1. num. 17. de iurando censent cognitionem certam de iniustitia contractus requiri. Quia cum is, in cuius fauorem Iuramentum praestitum, ius habeat, vt sibi Iuramentum seruetur, non debet hoc iure priuari absque manifesta iniustitia. Priuatur autem, quoties relaxatur Iuramentum, etiam ad effectum agendi. Ergo id fieri non potest absque cognitione certa de iniustitia.

Ceterum media via procedendum est, ad relaxationem Iuramenti, ac effectum agendi, requiri & sufficere cognitionem probabilem de iniustitia contractus. Sic alijs relictis Sanchez lib. 3. summ. cap. 21. num. 27. Et in primis requiritur hanc cognitionem;

cognitionem, nec sufficere dubiam. Sic probat: Quia in casu dubij in fauorem possidentis iudicandum est, praecipue cum ex hoc iudicio excludatur delictum. At positum iuramento in cuius gratiam factum est, possidet, ne contra iudicium actionem intenet. Ergo ab hac possessione excludi non debet ob dubium de iniustitia. Praeterea videtur iniquum in casu dubio praesumere iniustitiam, & iudicium ferre; ac si commissa esset. Deinde quodlibet iuramentum, eo ipso quod homini fit, relaxari non potest; solum ab regula generali excipiuntur iuramenta iurque extorta, sed dato iuramentum in gratiam hominis esse factum, est regula, quod relaxari non possit. Ergo ab hac regula ob dubium iniustitiae excipi non debet. Quod si certa esset requirita, Episcopus concedens relaxationem iuramenti ad effectum agendi, simul declararet, contractum esse rescindendum, & vapore clari iniustum. Non igitur ad hanc relaxationem est necessaria ea certa notitia. Restat ergo, ut probabilis sufficiat, quae per summariam informationem etiam uoico teste deponente habetur.

3. Secundum requiri potest, cuius interest; nempe illius, in cuius gratiam iuramentum praestitum est. Et quidem si relaxatio esset concedenda in integrum, ita ut in totum extingueret iuramenti obligationem, omnia Doctores sentent, fieri non posse absque partis citatione. Quia concessa hac relaxatione simul contractus rescinditur, & iurans liber ab obligatione declatur. Quod fieri absque citatione partis, esset sententiam ferre contra inauditam partem; quod est absurdum.

4. Difficilis ergo est: an si relaxatio non in totum, sed solum ad effectum agendi, vel excipiendi concedatur, debeat necessario pars citari? Affirmat Felinus cap. 1. a. num. 23. de iururando. Pot. in practico. 2. pro. preludio 2. num. 38. Didacus Perez. in leg. 1. tit. 2. lib. 3. ordinamenti col. 814. vers. quare 16. Ratio est: quia citatio necessaria est, quoties tractatur de rebus praedictis c. 1. de causa possessionis & propriet. Clementina Pastoralis de re iud. c. 7. in quoque ff. de re iud. sed in hac relaxatione agitur de praedictis partis, cum molestetur uocatione, & obligatione iustificandi contractum. Ergo fieri non potest absque citatione.

Nihilominus verum est, citationem non requiri. Sic docuit pluribus relictis Couar. lib. 1. var. c. 4. num. 6. Gur. in Authent. Sacramenta puerum num. 11. Sanchez lib. 3. in Decal. c. 21. num. 28. Ratio est: quia hanc relaxationem Praelatus concedere ex officio potest, eo solum, quod summarie probatum fuerit, iniustitiam in contractu interuenisse. Ut tenent plures Doctores in c. 1. de iururando. Sed in his, quae Praelatus ex officio facere potest, quaeque plenam probationem non exigunt, citatio necessaria non est. Ergo. Item hac citatio ad nullum effectum utilis esse potest. Si quidem pars consentire non tenetur in relaxatione, imo potius apud dissentiente confiditur, ut in iudicio examinatur iurans tanquam calumniosus conlemneret, & expensas soluat, quas altera pars litigando & contractum defendendo fecit. Ex quo fit parum, aut nihil praedicti ei, in cuius gratiam iuratum est.

5. Tertio aliqui requirunt, ut ipse iurans per propriam personam relaxationem iuramenti peteret; eo quod est personale vinculum. Sed hoc nullo modo est concedendum; sed per procuratorem peti potest. Imo iurante absente, & ignorante iuramenti relaxatio concessa a superiore potest. Ex Textu in leg. Labeo ff. de iururando, & ita alii relictis tradit Sanchez dicto cap. 21. num. 37.

PUNCTVM VI.

Quis superior remittere, aut relaxare potest iuramenta homini praestita.

SVMMARIVM.

1. Episcopus, capitulum sede vacante, & vicarius generalis, si iudex sit contractus, pot. si relaxationem concedere.
2. Iudex Ecclesiasticus loci, in quo contractus est celebratus, potest relaxationem concedere, si petatur pro foro externo, secus si pro conscientia foro.
3. Si relaxatio absolute concedatur, solum iudex, qui rem citare potest, eam valet concedere.
4. Iudex secularis non pot. si propriam relaxationem concedere.
5. Quid sit probandum, ut iudex Laicus compellat ad iuramenti relaxationem, vel ipse iuramentum remittat.

6. A quo superiore facienda est hac iuramenti remissio.
7. Ad hanc absolutam remissionem debet Laicus iudex, pot. rem citare, secus si remissionem concedat ad effectum agendi.
8. Iudex Laicus interpretari iuramentum potest.
9. Qualiter iudex Laicus cognoscere possit de nullitate relaxationis ab Ecclesiastico factae.

DE superiore Ecclesiastico, & saeculari quiri potest, quis sit, qui potestatem habeat relaxandi, vel remittendi iuramenta, quae remitti vel relaxari possunt.

1. Si de superiore Ecclesiastico loquamur, constat, Episcopum, & capitulum sede vacante id posse, & generaliter omnem habentem iurisdictionem quasi Episcopalem. Vnde Vicarius Generalis Episcopi hac iuramenta potest relaxare. Quia habet cognitionem causarum cap. 2. de officio vicarii in 6. & cum cauae cognitio esse non possit absque hac relaxatione, poterit hanc relaxationem, ut quid accessorium expedire, ita Baldus c. 1. de iururando in iuris. & ibi Alexand. de Neuo num. 29. Quos sequitur Sanchez lib. 3. sum. cap. 21. num. 32. Limitat tamen & bene Sanchez ut intelligatur, vicarium generalem posse, hanc relaxationem concedere, dummodo sit iudex legitimus contractus iurati, & relaxatio petatur pro foro externo. Nam si solum pro conscientia foro petatur relaxatio, aut vicarius non sit iudex legitimus illius contractus; nequaquam poterit ex vi vicariatus hanc relaxationem concedere. Quia hac relaxatio esset directa iuramenti dispensatio: in generali vicariatus commotione potestas dispensandi non clauditur.

2. Dubium tamen est: an Praelatus loci, in quo iuratum est, possit hanc relaxationem concedere? Breuiter respondeo. Primo: si relaxatio petatur pro foro externo, iudex Ecclesiasticus loci, in quo contractus est celebratus, poterit relaxationem concedere. Quia ratione contractus soluntur contractantes eo in loco forum, cap. fin. de foro competenti, & iudex contractus. Sic Sanchez dicto cap. 21. num. 21. cum Felino cap. finali de foro competenti, num. 24. Quod si pro foro conscientiae petatur relaxatio, iudex loci in quo contractus est celebratus nihil potest. Quia in illo foro non contractus; sed domicilium iurisdictionis praestat. Sanchez loco citato.

Secundum respondeo; solum Praelatus iurantis potest concedere relaxationem iuramenti pro conscientia foro, vel ad effectum agendi. Quia hac relaxatio est dispensatio nomine ipsius Dei. Debet ergo dispensans superior esse eius, quo cum dispensat, & eius obligationem remittit: cum in illum iurisdictionem exerceat.

3. At si relaxatio non pro conscientia foro tantum, nec ad effectum agendi, sed absolute concedatur, ad rescindendum contractum, & extinguendum iuramentum ab omni modo obligatione, solum iudex, qui rem citare potest, poterit relaxare. Quia ad hanc relaxationem citatio partis necessaria est ut diximus. Vnde Episcopus iurantis iuramentum relaxare poterit omnino, si pars, cui est facienda citatio, sit eius subditus, aut sit in eius territorio; secus vero si abiens sit. Quia extra territorium nequit fieri citatio, nisi de consensu superioris illius loci, lege extra terminum ff. de iurisdictione omnium iudic. Felinus & Sanchez supra.

4. Si vero loquamur de superiore saeculari nullus est, cui possit relaxationem propriam concedere. Quia hac concessio est actus spiritualis iurisdictionis, cuius saecularis est incapax. Est enim directa vinculi iuramenti remissio nomine Dei. Sic notauit Suarez lib. 2. de iuramento cap. 41. num. 16. circa medium. Sanchez lib. 3. cap. 21. num. 15. At est relaxationem propriam concedere non potest, potest tamen nomine partis obligationem remittere. Si enim saecularis Princeps potest cogere subditum, ut iuramenti obligationem remittat, & ipse nolente subditio remittere poterit. Quia superior supplet potest consensum, quem subditus tenetur praestare. Quia ratione, si superior vendat tuam domum ad solendum tuis creditibus, teneas de euictione, ac si ipse tibi vendidisset. lege si ob causam Cod. de euictione. Quia factum iudicis reputatur factum partis. Et ita tenet Couarruias lib. 1. variorum cap. 4. Molina tom. 1. de iustitia disp. 149. vers. dixi deinde Enaquez Sa verbo iuramentum, num. 29. Sanchez lib. 3. sum. c. 21. n. 1. c. 15.

5. Ut autem superior Laicus subditum compellat ad iuramenti remissionem, vel ipse nomine subditi remittat, debet prius probare in illo iuramento ex parte recipientis turpitudinem interuenisse, & rem per iuramentum promissam ad iudicium saeculare spectare. Si enim dubium sit: an in iuramento detur turpitudinis vel rei praemissa cognitio ad iudicium saeculare alioquin non spectat, potestas Laica remittere iuramentum nequaquam poterit. Sic Couar. dicto lib. 1. variorum cap. 4. num. 5. Gregorius Lopez lege finali verbo. Que la fizo sit. 11. partia 3. Gutierrez Authent. Sacramenta numero 160. Sanchez lib. 1. de matrimonio disp. 31. num. 11.

DE
CASTRO
PALATINO
II III